

посветила послератној историји Руског дома и улози руских емиграната у догађајима везаним за судбину овог здања. Панел је завршен излагањем научног сарадника Института за словенске студије Руске академије наука др Георгија Енгелхарта, који је говорио о извештају совјетске амбасаде у Југославији о „руском гробљу“ у Корбевцу почетком 90-их.

У другом панелу професорка Филолошког факултета у Београду др Ирина Антанасијевић се осврнула на важност биографских података самих по себи, посебно у случају изгнаника из Русије, док је руководилац и оснивач Центра за стрип при Руској државној библиотеци за омладину Александар Кунин представио улогу руске дијаспоре у очувању традиције руског стрипа. Посебну пажњу скупа је изазвао и говор сина једног од оснивача руског стрипа у Југославији – Дмитрија Лобачева, сина Јурија Павловича.

Последњи део конференције је био посвећен изворима о историји руске емиграције у Краљевини СХС / Југославији / Републици Србији, затим архивима и гробљима. Декан Историјског факултета Курског државног универзитета др Ирина Конорева је говорила о реализацији пројекта „Руски некропољ у Београду и другим градовима Србије“, а сарадник Дома руске дијаспоре др Михаил Горинов Млађи о досијеу Јевгенија Ањичкова који је саставила руска Охрана. Помоћник директора Историјског архива Београда Слободан Мандић је приказом биографских извора за историју руске емиграције из фондова своје матичне установе пружио основу за даља истраживања ове теме; саветник Архива Југославије Ранка Рађеновић је на основу материјала Архива Српске академије наука и уметности говорила о академику Роману Јакобсону, док је сарадник Дома руске дијаспоре Константин Семјонов своје излагање посветио „албанској авантури“ руских емиграната 1924. године и биографијама белих официра.

Теме које је овај научни скуп обухватио биле су веома широке. И сами хронолошки оквири сведоче о томе. Радује чињеница да је једна еминентна установа за изучавање историје руске емиграције као што је Дом руске дијаспоре „Александар Солжењицин“ посветила скуп искључиво емигрантима-жителима Југославије, односно Србије.

Милана ЖИВАНОВИЋ

Конференција *Сједињене Америчке Државе у друштвеним и хуманистичким наукама у Србији*, Београд, 6–7. 12. 2018.

У организацији Филозофског факултета Универзитета у Београду и Института економских наука, а уз подршку Амбасаде САД-а у Србији, 6. и 7. децембра 2018. године одржана је национална конференција *Сједињене Америчке Државе у друштвеним и хуманистичким наукама у Србији*.

Скуп су отворили саветник за односе са јавношћу Амбасаде САД-а у Београду Тимоти Стандерт и проф. др Јелена Ердџан, продекан за наставу на Филозофском факултету у Београду. Први дан конференције одржана су три тематска панела. На првом панелу, посвећеном историографији о САД-у и српско/југословенско-америчким односима, учествовало је петоро излагача. Проф. др Слободан Марковић са Факултета политичких наука је говорио о успостављању дипломатских односа између Краљевине Србије и Сједињених Држава 1881. године, о присутности САД-а на страницама српских дневних новина из тог времена и истакао да је интнезивније бављење питањем успостављања дипломатских односа уследило тек на стогодишњицу тог догађаја. Др Биљана Вучетић из Историјског института из Београда говорила је о резултатима српске историографије о српско-америчким односима у Првом светском рату, о темама које су обрађиване (улога Вудроа Вилсона у решавању јадранског питања током Првог светског рата, америчка хуманитарна помоћ, српско исељеништво у САД-у) и о историчарима који су се њима бавили (Драгољуб Живојиновић, Убавка Остојић Фејић, Жарко Вуковић, Љубинка Трговчевић и др.). Др Весна Ђикановић из Института за новију историју Србије пружила је историјски осврт на бављење миграцијама и дијаспором у српској науци током 20. и 21. века. Указала је на значај литературе о исељеништву настале у међуратном периоду, на пораст интересовања за питање миграција 70-их година и експанзију бављења том темом од 90-их. Упркос значају радова српских историчара који осветљавају поједине аспекте историје српског и југословенског исељеништва (радови Богумила Храбака, Јована Дубовца, Драгољуба Живојиновића, Веселина Ђуретића, Мирјане Стефановски, Убавке Остојић Фејић, Драгољуба Живојиновића, Мире Радојевић, Радмиле Радић и др.), Ђикановић закључује да у српској историографији не постоји значајније интересовање за питање исељеништва у Сједињеним Америчким Државама. Немања Радоњић из Института за новију историју Србије је говорио о српској историографији о југословенско-америчким односима током Хладног рата. Истакао је да су теме везане за југословенско-америчке односе постојано присутне у часописима и зборницима радова, да су обрађивани различити аспекти међусобних односа, попут сусрета на највишем нивоу, односа током великих међународних криза, питања војне помоћи САД-а и НАТО-а (Иван Лакић, Миле Бјелајац, Бојан Димитријевић), тема везаних за друштвене и културне односе и утицаје (Радина Вучетић, Александар Раковић, Симона Чупић), указавши на незаобилазност радова Драгана Богетића о југословенско-америчким односима. Анализа изворне подлоге радова о југословенско-америчким односима показала је да су они углавном засновани на грађи Дипломатског архива Министарства спољних послова, Архива Југославије, југословенској штампи, мемоарској литератури, али да је присутна и грађа америчке провенијенције. Драган Теодосић из Архива Југославије је говорио о архивској грађи похрањеној у овој установи која се односи на југословенско-америчке односе и кроз коју се може пратити континуитет међусобних односа током 20. века. Поред истицања најзначајнијих фондова, указао

је и на издавачку делатност Архива Југославије (три збирке докумената о југословенско-америчким односима су објављене од 2014. године), као и на значајан библиотечки фонд.

Други и трећи панел су били посвећени институционализацији америчких студија на Факултету политичких наука, Економском факултету и Филозофском факултету. Комплементарна излагања проф. др Љубинке Трговчевић и мр Драгана Живојиновића са Факултета политичких наука (ФПН) пружила су преглед рада Центра за студије Сједињених Америчких Држава на ФПН-у (гостујући предавачи, преводилачка делатност, организовање скупова, трибина, конференција, праћење политичких збивања у САД-у), студијског програма (предмети посвећени спољој политици САД-а, историји, институцијама, привредном систему, политичким идејама, вредностима, популарној култури, српско-америчким односима), као и студентских радова на теме везане за Сједињене Државе (анализа показује да је највећи акценат на међународним односима, темама везаним за војску, безбедност, док су културне и друштвене теме мање присутне). Проф. др Иван Вујачић је говорио о значају научне сарадње између САД-а и Југославије за формирање економских стручњака у СФРЈ (преводна литература, Фулбрајт стипендије), као и о веома динамичној сарадњи коју данас Економски факултет остварује са англо-саксонским институцијама. Трећи панел је био посвећен институционализацији америчких студија на Филозофском факултету у Београду и присутности „америчких тема“ у настави, студентским радовима и курикулумима. Проф. др Дубравка Стојановић је указала на значај болоњске реформе за увођење нових предмета у наставу на Одељењу за историју (ваневропски свет, друштвена историја САД-а, амерички 20. век, историја цеза). Анализа студентских радова показала је да међу студентима постоји велико интересовање за савремену америчку историју, као и да су теме и извори коришћени у радовима веома разноврсни (филм као историјски извор, књижевност, ТВ серије, стрип, музика, видео-игрице). Проф. др Радина Вучетић је, анализирајући литературу из које се сазнаје о историји САД-а у Србији, дошла до закључка да је преводилачка делатност веома слаба, да постоји недостатак синтеза о америчкој историји, да су библиотечки фондови на теме из америчке историје недовољно богати, али да, с друге стране, у историографији и другим друштвеним и хуманистичким наукама (етнологија, социологија, историја уметности, политикологија и др.) постоји низ научника и радова посвећених америчким темама. Проф. др Никола Самарџић је указао на могућности које болоњски систем пружа за увођење нових предмета и за целокупно осавремењивање универзитетске наставе, као и на нужност бављења савременом историјом и непостојање временске дистанце као методолошке препреке у историјским истраживањима. Проф. др Симона Чупић је говорила о бављењу америчком уметношћу на Одељењу за историју уметности Филозофског факултета у Београду, истакавши да је у курикулумима обавезних предмета на основним студијама уметност и култура САД-а присутна, посебно када је 20. век у питању, а да су увођењем изборних предмета формирани и посебни кур-

севи посвећени уметности САД-а у међуратном и у послератном периоду. Преглед студентских радова указује на пораст интересовања за америчке теме у последње две и по деценије, који је делимично условљен и већом доступношћу извора, литературе и развијенијим контактима са америчким институтцијама и научницима. Панели о институционализацији студија САД-а заокружени су вешћу о оснивању Центра за америчке студије на Филозофском факултету у Београду.

Други дан конференције одржана су два панела у просторијама Института за економске студије у Београду. Проф. др Марина Симић са Факултета политичких наука пружила је компаративни преглед студија културе у САД-у и Србији, поставивши питање међусобних утицаја, додира, контаката. Сличност између студија културе у Сједињеним Државама и у Србији она види у њиховом маргиналном положају унутар академске средине у којој постоје. Проф. др Даша Духачек са Факултета политичких наука је говорила о институционалном и ванинституционалном увођењу женских студија у Србији, о значају родних студија у САД-у као академском узору који је преузимао кроз непосредне контакте са научницима из Сједињених Држава, кроз увођење предмета и курикулума по америчком моделу, као и кроз преводну литературу која је била доминантно америчка. Проф. др Сњежана Миливојевић са Факултета политичких наука је излагала о студијама медија у САД-у и у Србији. Иако је нагласила различите контексте, степен развијености, теоретске постулате студија медија у два земљама, истакла је да ипак постоје сличности у начину функционисања дисциплине (комерцијализација дисциплине, улагање великих инвестиција у вануниверзитетска истраживања јавног мњења, истраживања медијског садржаја и сл., док критичке анализе остају маргинализоване).

Последњи панел био је посвећен економским и политичким односима САД-а и Србије. Др Јелена Миновић са Института економских наука је говорила о економским односима Србије и Сједињених Америчких Држава у 21. веку. Њено излагање показало је да најзначајнији аспект економских односа представљају инвестиције САД-а (13. место на листи земаља инвеститора), да је трговинска размена пролазила кроз различите фазе (прекретница 2013. година, када је почео извоз Фијат аутомобила из Србије у САД), а да је економска помоћ коју је САД пружао Србији у 21. веку, и чији је износ у опадању, мотивисана углавном политичким циљевима. Проф. др Мирјана Радовић Марковић је излагала о проблемима и перспективама научне сарадње између Србије и Сједињених Држава. Уочила је да је, када су у питању појединци, тренд једносмеран и негативан по Србију (одласци формираних научника из Србије у САД), да су главни узроци томе ниска улагања у науку, али је указала и на значај дугорочне међународне сарадње као начина да се трошкови захтевних истраживања покрију, да се стимулише научна размена, публикавање у иностраним часописима и задрже научници у земљи. Др Весна Алексић из Института економских наука је говорила о (дис)континуитетима у изучавању економских односа САД-а и Србије/Југославије, о преломници коју је сукоб са СССР-ом представљао за однос југословенске науке

према америчкој економији, о интензивнијем бављењу економским односима СФРЈ са иностранством од 70-их година (Драгана Гњатовић, Ива Вујачић, Иво Висковић, Д. Пешаковић), значајним радовима објављеним почетком 90-их (Лемпи-Адамовић, Ранко Петковић, Убавка Остојић Фејић) и паузи од скоро једне деценије до радова Драгана Богетића и других аутора и конференције поводом 125 година америчко-српских односа, који су означили почетак интензивног бављења америчко-српско/југословенским односима, а самим тиме и међусобним економским односима.

Конференција је затворена завршном речју проф. др Радине Вучетић и др Весне Алексић, које су, као организаторке скупа, најавиле да ће одржана излагања у проширеном виду бити публикована у посебном зборнику радова. Закључујући конференцију, истакле су да су одржани реферати, као и дискусија, указали на важну тему трансфера знања из САД-а у Србију/Југославију у бројним наукама и дисциплинама, кроз стипендије, институционализацију америчких студија путем увођења предмета и оснивањем центара на универзитетима, путем превођења америчке уџбеничке и стручне литературе, преузимања курикулума са америчких универзитета, као и етаблирања целокупних научних дисциплина, попут женских студија и студија медија, које су потекле из Сједињених Америчких Држава.

Наталија ДИМИЋ

Конференција *Крај Великог рата: војне операције и мировни уговори*,
Београд, 25. и 26. 9. 2018.

У част обележавања стогодишњице пробоја Солунског фронта и окончања исцрпљујућег и крвавог четворогодишњег ратовања највећег дела Европе и света, у Београду су Историјски институт Србије и Институт за стратегијска истраживања организовали 25. и 26. септембра 2018. међународни научни скуп под насловом *Крај Великог рата: војне операције и мировни уговори*. На конференцији је учествовало 16 српских и 10 страних историчара (Аустрија, Грчка, Мађарска, Немачка, Португалија, Румунија, Русија, Словенија).

Научни скуп је отворен поздравним говорима организатора, а потом је почео радни део, подељен у неколико сесија током два дана трајања конференције. После сваке сесије развиле су се дискусије у којима су учесници сучељавали мишљења, размењивали искуства или давали корисне предлоге за допуне саопштења. председавање сесијама је било мешовито – по један домаћи и страни историчар руководили су седницама. Организатори су обезбедили симултани превод са српског на енглески и обрат-